

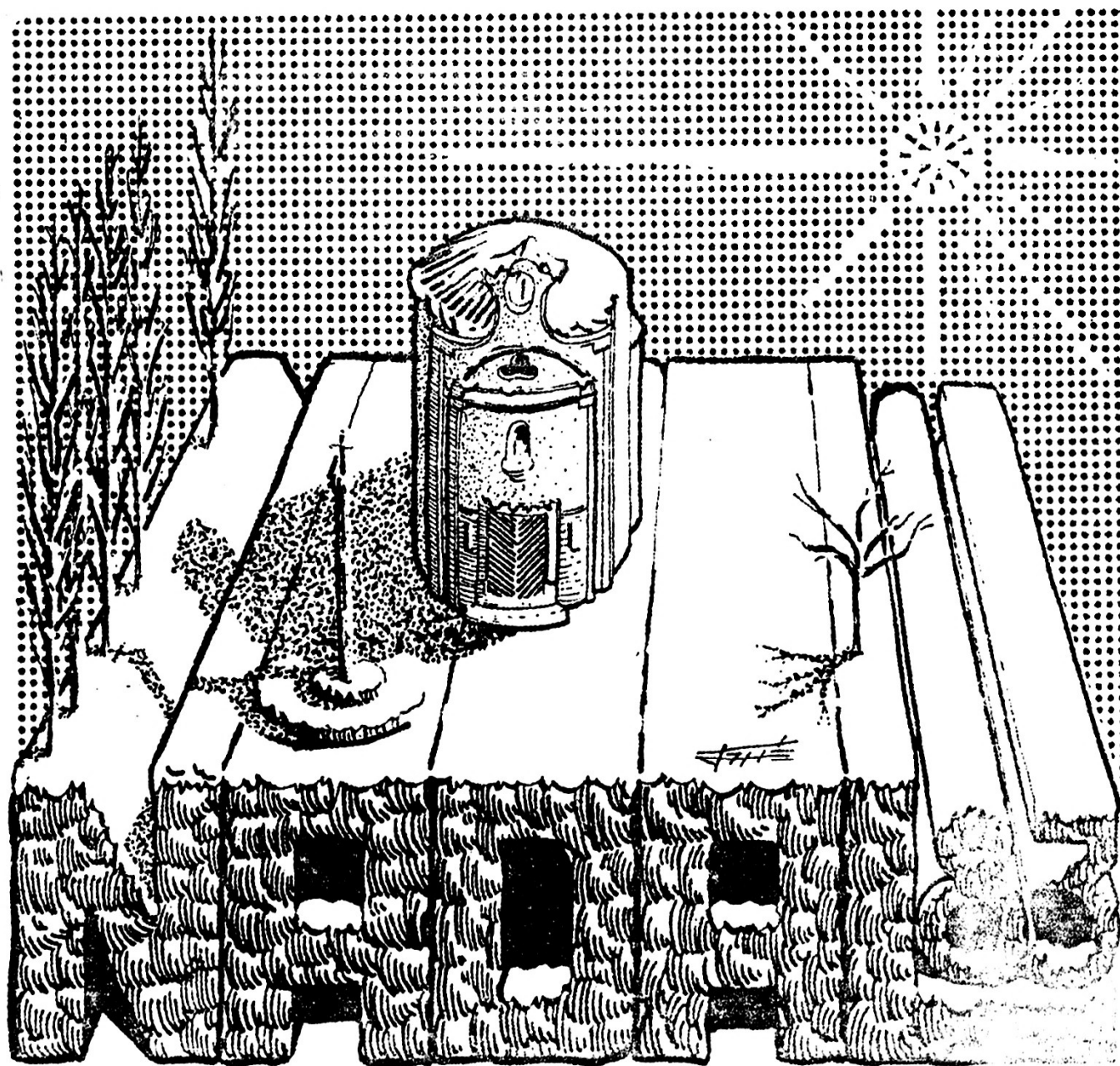
LA FEMOSA

DESEMBRE

ARTESA DE LLEIDA

1983

PÒRTIC

Ela que portem la tasca de fer aparèixer cada mes aquests fulls i que éns esforcem a que LA FEMOSA sigui no solament una revista artesencs sinó la revista on tots els artesencs s'hi sentin identificats, ens trobem sovint acusats que som partidistes, i això ens dol perquè de sempre hem volgut mantenir-nos oberts a totes les opinions i hem procurat que les pàgines d'aquesta revista ho manifestessin.

Fer una revista com aquesta en un poble com el nostre no és gens fàcil, primer perquè l'Agrupació Cultural "La Femosa" que n'és l'editora i la que sufraga totes les despeses té uns mitjans econòmics molt precaris i segon i més important és que els artesencs als que va adreçada la publicació són, la majoria, indiferents al món de la lletra. Agafar la ploma i escriure un article costa; agafar la ploma per a fer una crítica o donar una opinió sobre alguna cosa, que vol dir fer-ho públicament, encara costa més. La gent d'una comunitat petita com la del nostre poble té massa temor a no expressar-se bé o a que algú se l'enrigui de les seves opinions...

Sigui com sigui i malgrat tot hom s'ha acostumat a identificar LA FEMOSA com a portantveu d'un grup molt concret. Nosaltres, però, no ens hem cansat de repetir (i ho posem imprès a la tercera pàgina de cada número) que: "Els articles i opinions que apareixen a les planes de LA FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants". Mai no hem rebutjat

un article pel seu contingut, si aquest ha anat signat (no hem publicat mai, naturalment, cap anònim) encara que ens comprometem, si així ens ho demanen, a no revelar la identitat d'unes inicials o d'un pseudònim. Si a les pàgines de LA FEMOSA no han aparegut d'altra mena d'articles és només perquè ningú no ens els ha portat.

NOTA D'ACLARIMENT

LA FEMOSA, com moltes altres revistes de les nostres comarques, no té Director, es regeix per un Consell de Redacció que és el que assumeix tota la responsabilitat legal i qui coordina les tasques d'impressió i distribució.

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMACIÓ LOCAL • •
EDITA AGRUPACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 49 DESEMBRE 1983

INDEX

	PAGINA
PORTIC	1
FRANCESC MACIA	4
QUE ENS PORTARAN ELS REIS MAGICS ?	6
10 ANYS DESPRES	9
BARBARISMES	12
A LA TRALLA	13
PSIQUIATRIA	15
ATENEUS DE CATALUNYA	17
POESIA	22
ESPIGANT	25
LA NOSTRA FAUNA	28
SENSE TITOL	30
L'EX-ALCALDE CONTESTA	32
UNA VISITA AL MUSEU	34
III CROSS COMARCAL	36
MOTS ENCREUATS	38
HUMOR	19-20-21

Els articles i opinions que apareixen a les planes de la FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

FRANCESC MACIÀ

A 50 ANYS DE LA SEVA MORT

=====

=====

No volem dixer passar la data del vint-i-cinc de desembre sense deixar escrites unes paraules en record del primer president de la Generalitat Restaurada. En Francesc Macià i Llussà que morí el mateix dia de Nadal del 1933 als 74 anys d'edat. Enguany fa doncs 50 anys del seu traspàs.

Macià que morí éssent president de la Generalitat de Catalunya ha estat un dels polítics d'aquest país que ha gaudit de més populariat. La seva gran figura, honestetat i patriotisme el dugueren (dos dies després d'haver guanyat les eleccions) a proclamar la República Catalana el 14 d'abril del 1931.

Han passat 50 anys de la seva mort. Tornem a tenir Estatut d'Autonomia, Parlament i Gevern de la Generalitat i no obstant cap monument públic s'ha aixecat oficialment al gran home i polític que fou Francesc Macià.

Que aquestes ratlles de recordança siguin la primera pedra per a bastir, a l'interior de cadascú, un monument de simpatia i d'agraïment a l'Avi.

L'AVI MACIA

VILANOVA I LA GELTRÚ • 1859

BARCELONA • 1933

QUÈ ENS PORTARAN ELS REIS MÀGICS ?

JOCs I JOGUINES NO-VIOLENTS

Per al nen i per a la nena, jugar és viure, un exercici mental a través del qual es preparen per a la vida d'adult. Mitjançant el joc coneixen i aprenen. Per això, regalar una joguina en comptes d'una altra és inculcar-los una manera de viure, a més de contribuir o no a llur desenvolupament físic emocional i social. La joguina, com l'educació, no és neutral. Un aparador de juguetes és la còpia del món dels grans. Aquests es maten, preparen la guerra, es maquillen, es donen luxes inútils, converteixen en nines pintades les dones... les cases de joguines repeteixen el mateix. Per una altra banda, mentre continuem dividint els jocs i joguines segons el sexe, contribuirem a mantenir la idea de "l'home actiu i possessiu" i "la dona a la llar, dedicada al marit i als fills" sense possibilitats de complir un altra paper a la societat.

Respecte a les joguines bèl·liques, tots hem repetit una o altra vegada, que "arribar a una guerra és l'últim", però les discussions, els mals tractes, els desprecis, les depressions per males notes... demostren una falta d'atenció i respecte al món infantil. Creant la petita guerra domèstica en la qual al nen i nena sempre els toca perdre. Si ningú no vol les guerres, per què existeixen les armes ?. Per què els nostres hàbits, sentiments i ideals no cerquen un món millor i en pau ?. Si prefereixes viure, per què jugués a matar ?.

Per altra banda les joguines no haurien de ser excessivament tècniques ni complicades plenes de mecànica que atabalen el nen i nena. Han de préme botons i, després han de mirar com la juguina ho fa tot. Les nenes i nens s'han de sentir creadors i no espectadors. Les joguines no són per a ser admirades per la seva sumptuositat, sinó per a despertar la intel·ligència i la fantasia creant un món màgic i propi. Les juguines complicades sempre acaben als prestatges o a les escombraries. Són inútils, cares i avorrides.

A l'hora de comprar una juguina hauríem de tenir en compte l'edat de la nena o nen i també les característiques que tenen cada una d'aquestes edats.

DE DOS A TRES ANYS, el joc és totalment individual i espontani, no hem de forçar el joc en grup. Els primers jocs es refereixen al propi cos i al control de llurs moviments. QUATRE, CINC I SIS ANYS, són els primers anys d'escola que desperten la sociabilitat. No hem d'afavorir la competitivitat, hem de jugar sense que hi hagi ni guanyadors ni perdedors. Les juguetes han d'afavorir la intel·ligència verbal i numèrica, estimular la labor escolar i l'habilitat gràfica SET, VUIT I NOU ANYS, s'expressa el desig d'afirmació individual, però ara dins de l'adaptació al món extern. Ja estan preparats per a jocs manuals i intel·lectuals més complicats DE DEU ANYS ENDAVANT, es dóna una socialització més accentuada i el desig de ser admés al món dels adults.

En general les joguines han de tendir doncs, al desenvolupament físic, social i mental de la nena i nen. Respecte el primer apartat, l'única manera d'aprendre a controlar els músculs és exercitant-los. El joc és el mètode natural. S'ha de tendir a jocs que afavoreixin el desenvolupament muscular

i motriu, la percepció manual, la coordinació viso-motriu i l'habilitat manual. Aquests jocs són: pilotes, cordes gronxadors, peces que s'enganxen unes amb altres, "puzzles", construccions, aeromedelisme, jocs de paciència, d'arrossegar, d'empènyer, retallabres, figures cúbiques buides, instruments musicals de percussió... **DESENVOLUPAMENT SOCIAL:** Jocs que afavoreixin el desenvolupament del llenguatge i l'expressiu, l'aprenentatge i l'assimilació de regles de joc, l'amistat... són el telèfon, el suro i materials per a elaborar murals, eines per a la neteja de la llar, materials per a elaborar llurs pròpies joguines, cixes de ferramentes, jocs en comunitat (parxís, "oca", dominó...), disfresses, guinyols col·leccionables, impremtes...

DESENVOLUPAMENT MENTAL: El joc dóna al nen i nena, l'oportunitat de conèixer l'ambient del seu entorn i d'establir contactes amb ell mateix a la vegada que desenvolupa el llenguatge. Són útils doncs, jocs que afavoreixin la comprensió, la composició, la comparació, la creativitat, la imaginació, el raonament-relació i la coordinació espai-temps. Això ho proporciona el trencaclosques, "puzzles", plastilina, argila i instruments per a moldejar, encastables, desmuntables, construccions amb figures geomètriques de formes, tamany i colors apilables; blocs lògics, lletres i números, correspondència, jocs de clarificació, llapis i pintures de colors catolines de colors, singuetes, jocs de preguntes i respostes de reflexió i càlcul, figures per completar...

(Extret de la revista INTEGRAL Nº 52 Pàgs. 62 i ss.)

Eulàlia Solà i Miró

10 ANYS DESPRÉS

Aquests dies tot i repassant números vells de LA FEMOSA vaig fixar-me en la data de l'últim aparegut, de la primera època de la revista; porta la data d'ABRIL-MAIG del 1973, o sigui, fa deu anys. Ara, mirat a distància aquell número i pensant amb les circumstàncies que van fer que LA FEMOSA no sortís més, fa una mica de basarda, i és que ens acostumem tan ràpidament al que tenim que ens oblidem fàcilment del que vam deixar endarrerat després del 1975.

Recordo que LA FEMOSA sempre havia sortit amb penes i treballs, tan aviat sortia des mesos seguits com n'estava quatre o cinc sense sortir. Només cal adonar-se que del setembre del 1967 fins al maig del 73 només van apareixer 30 números, o sigui una mitjana de 6 números per any. Ara, però, potser seria més interessant parlar del fet de la seva clausura que dels números de la primera època:

Encara no m'explico el per què, després de cinc anys de publicar-la i de no haver tingut mai cap problema ni amb les autoritats locals no provincials, ens vinguessin a intimidar perquè pleguéssim, el cas és que va venir la parella de la Guardia Civil a "avisar-nos" del perill que corriem de publicar una revista il.legal. Les raons que nosaltres els donàvem que no era il.legal perquè era l'organ inter d'una agrupació legalment constituïda ens les debatien amb argu-

LA FEMOSA

ARTESA DE LLEIDA _ 1973

2º 30

ments com aquest: "No era l'organ intern de l'agrupació perquè en les seves pàgines s'hi parlava de tot i que a més a més hi havia molts articles sense signar cosa que estava penada i encara havíem tingut l'atreviment de parlar del "viejecito este", es referien a en Francesc Macià la bibliografia del qual i amb articles signats per en F. Domènech havíem publicat als tres darrers números. En canvi no ens van ni esmentar el fet que sortís escrita íntegrament en català. Total que ens van deixar entendre que si ens entussudíem a continuar publicant el "butlletí" ens ho haurien de dir d'una altra manera.

En definitiva, la por ens va aconsellar de plegar, i encara que ara dir-ho així fa somriure, llavors tot funcionava d'una altra manera. Vam plegar, però, "La Femosa" va continuar existint i va esperar quatre anys a tornar a reprendre (ja amb unes altres circumstàncies) la publicació de la revista.

Ara que la data s'hi escau, m'ha agradat de recordar altres temps; temps que gràcies a Déu sembla que han quedat definitivament endarrerats. LA FEMOSA s'edita amb més força, amb més regularitat (ara surt cada mes en punt), més ben feta i, això és el més important, sense por.

A. Costafreda

BARBARISMES

En aquest número publiquem una sèrie de dites o expressions que diem i són estranyes a la nostra llengua, perquè barregem elements catalans i castellans o bé fem una traducció literal del castellà en comptes de dir la forma genuïna catalana.

DIEM

Mort el gos, morta la ràbia
De pare i senyor meu
Fulano, Zotano i Mengano
No tenir volta de fulla
Pagar el pato
Promete l'oro i el moro
Treure de quici
Saber-ne un rato
Donde las dan las toman
Dur de mollera
De tal palo tal astilla
Entre pitos i flautas
Es cosir i cantar
Fer la vista grossa
Anar de capa caïda
No veure tres en un burro
Cada boig amb el seu tema
M'importa un pito
Enviar a fregir espàrregs

HEM DE DIR

Morta la cua, mort el verí
De ca l'ample
En Pau, en Pere i la Berenguera
No tenir retop
Pagar els plats trencats
Promete la lluna en un covi
Treure de polleguera
Saber-ne un tros
Tal faràs tal pagaràs
Dur de clepsa
Fills de gats cacen rates
Entre naps i cols i xerevies
Es bufar i fer ampolles
Fer els ulls grossos
Anar de mal borràs
No veure el bou a tres passes
Cadascú per on l'enfila
Tan se me'n dóna
Engegar a dida

A LA TRALLA

M'hauria agradat saber qui ets, però l'extremat zel del Consell de Redacció de LA FEMOSA en no revelar-me la teva identitat, han fet que romanguessis en el més absolut anonimat. Així docs, mogut per la necessitat de dir-te aquestes paraules i saben que només era aquesta la forma de fer-te les arribar, m'he dessidit escriure't des d'aquestes pàgines.

La dona com si d'un juguet es tractés, ha estat arraconada, ignorada, relegada i explotada per a que respongués in discriminadament al paper de tramoia i complement que el mascle li ha torgat des dels orígens del temps. I així de filla ha passat a mare, tal com tu dius en el poema "silenciosament/ com si res" convertint-la només en excusa per a la perpetuació de l'espècie o en el sec assentiment a l'eterna contradicció del mascle. L'home, sentat en l'últim repla de l'altíssim tro patriarcal, ha fet de la força l'única llei, l'única raó, obridant que el el fons la força sempre torna contra un mateix i que allà a l'altura infinita del poder, només hi ha soledat i fracàs.

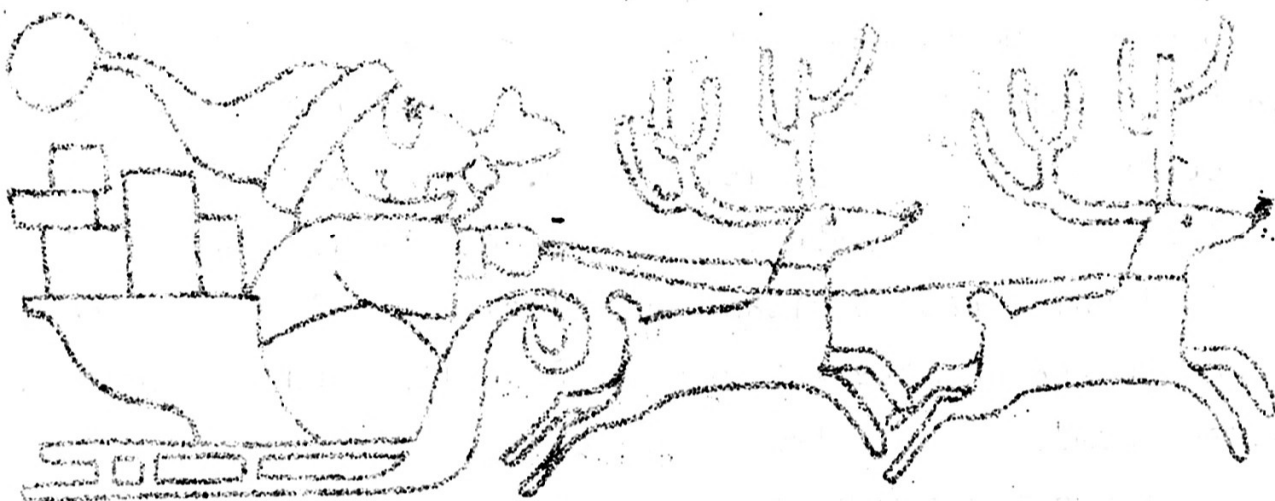
Però que sabem nosaltres, orgullosos mascles, de la valentia d'una dona, del seu plaer, de la seva tristesa, de la seva veu, d'aquest vot del silenci al que l'hem condemnada

No serà potser, com va dir l'altre dia un periodista al comentar la pel·lícula CARMEN de Saura:

"... pero allí se ha retratada a retazos ese caliente imperio del silencio. Ese designio femenino, tan sabio o incalculable que hace a los hombres redículos escolares de este mundo. Mediocres héroes que correrían a cambiar sus gravosas y enhiestas banderas por la ambiciosa aventura de ser mujer."

Qui sap Tralla! però seria bonic esquinçar per sempre el vot del silenci per tal de crear entre tots, un món per a viure.

F. G.

PSIQUIATRIA

Taula rodona que tingué lloc el passat 12 de novembre a la Facultat de Medicina de Lleida i en què participaren: un psiquiatra i un psicòleg del País Basc. Jaume Baró (psiquiatra juvenil), Dra Miró (psiquiatra infantil), Marta Trepà (psicòloga), M. Burgès (asistent social), i en V. Lladanosa (pediatra) entre el públic.

Es tractà en primer lloc el problema de l'assistència psiquiàtrica en el nostre país? Aquesta és molt pobre i privada, i planteja l'inconvenient de la no acceptació per un tant percent elevat de la població, en el sentit que anar al psiquiatra vol dir per molta gent que ets boig i el problema s'agreuja quan és un nen el qui hi ha d'anar.

Fou molt remarcat durant la xerrada i per tots els oradors, que els trastorns psíquics més greus de l'adult venen dels seus primers anys de vida.

Es molt important doncs detectar els possibles problemes psíquics que poden donar-se en el nen i tractar-los. Ja que és bastant esgarriador el coneixement de dades que es van donar com a il·lustratives; El 90 % de les psicosis infantils no tractades donen posteriorment una deficiència mental que s'hagués pogut evitar.

En un estudi fet al País Basc en un centre psiquiàtric el 20 % dels pacients que portaven internats més de 15 anys podien diagnosticar-se com estats deficitaris infantils no

detectats ni tractats en el seu moment i no eren problemes provocats per cap tipus de lesió en el cervell.

La psiquiatria en els adults està més evolucionada, acceptada i protegida perquè els resultats de la psiquiatria infantil són a llarg plaç i als polítics i el govern els interessa i neguiteja més el problema dels adults, per això potencien més aquestes institucions. En un breu anàlisi veiem que no hi ha cap centre on tractar terapèuticament a pacients infantils, llavors nens amb un "psique" dèbil, que són tancats en un centre de deficients mentals sense ser-ho, acaben funcionant com els altres i el seu problema no se soluciona.

Com podem veure el problema és molt greu i les solucions molt limitades. Però hem d'intentar adonar-nos que el psiquiatra és un metge que cura els possibles problemes psíquics que puguin donar-se, evitant així una evolució del cas cap a situacions veritablement dramàtiques. Ha d'oblidar-se la idea que el psiquiatra és un metge de bojos. A la gent no li causa tant problema anar a veure al psicòleg que estudia el comportament i estats de consciència de la persona. Concretament el psicòleg infantil tracta l'organització de les estructures de la persona adulta mitjançant el desenvolupament neurobiològic influït pel medi. Però el psiquiatra és qui diagnostica i tracta els desordres i malalties mentals així com els problemes d'adaptació de la personalitat. Veiem doncs que el paper d'ambdós és diferent essent tots dos necessaris.

Heu de treballar per la salut dels nostres fills, per tal que un problema amb solució ara no sigui irreparable més tard.

Maria

ATENEUS DE CATALUNYA

EL III CONGRES D'ATENEUS ELABORA UN MANIFEST DIRIGIT A L'OPINIO PÚBLICA

ACTE HISTÓRIC DE CONSTITUCIO DE LA PRIMERA FEDERACIO D'ATENEUS DE CATALUNYA

Amb la presentació del manifest redactat per la taula de coordinadors s'ha tancat, al Centre de Lectura de Reus, el Congrés d'Ateneus de Catalunya celebrat al llarg dels mesos d'abril a octubre.

Durant quasi sis mesos, les dinou comissions de treball que es crearen a les jornades inicials del Congrés han anat elaborant les propostes de conclusions que s'han discutit i aprovat a Reus dissabte i diumenge.

Més de quatre-centes persones, representant més de 200 entitats ateneístiques de quasi totes les comarques de Catalunya han participat al llarg d'aquest mig any de treball.

Cal fer esment de que les dades recollides pel Departament de Cultura de la Generalitat a través d'una enquesta a les associacions culturals, es consideren entitats ateneístiques 350 entitats pertanyents a 33 comarques. Aquestes entitats contestaren la mencionada enquesta. Ben segur que n'existeixen encara algunes altres que, per diversos motius, no l'han contestada encara.

Cada un dels dinou àmbits o sub-àmbits del Congrés va aprovar el seu propi document de conclusions. Cal destacar, tanmateix, per la seva transcendència, l'aprovació del Manifest del Congrés, que aplega en un document únic les conclusions i la filosofia d'aquest Congrés que ben segur és un esdeveniment històric per la nostra cultura.

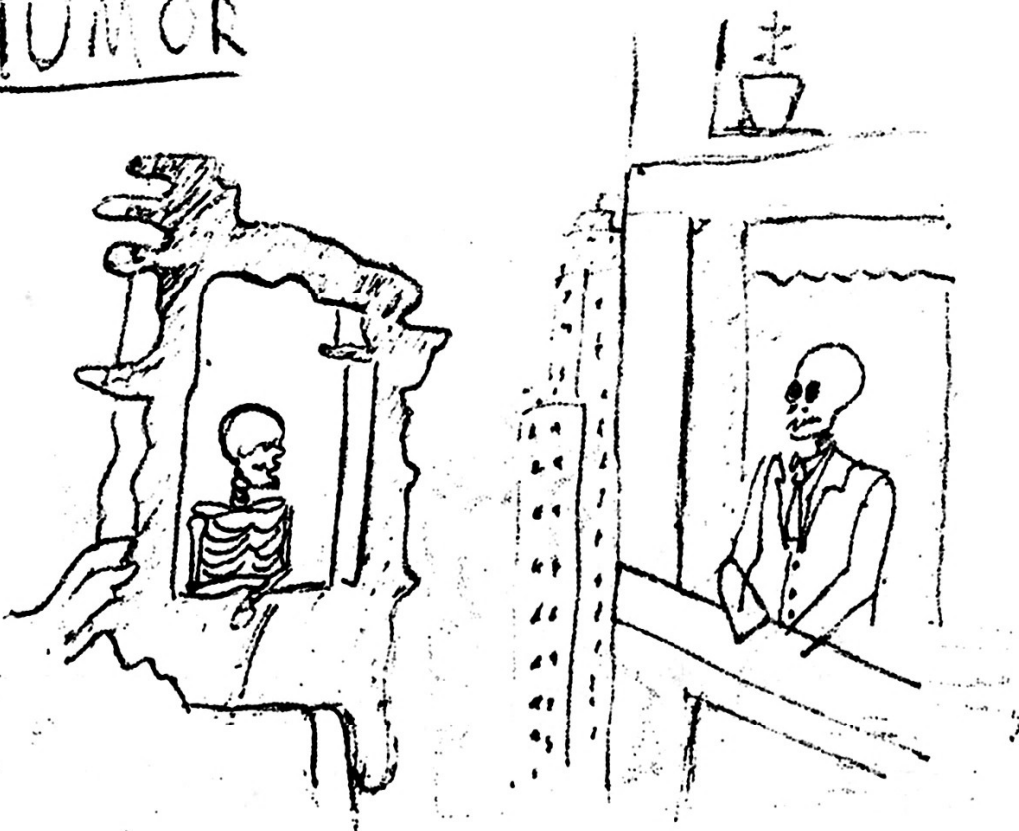
Potser la conseqüència més transcendent d'aquest Congrés és la creació de la Federació d'Ateneus de Catalunya que es constituï, aprovant-se els estatuts i elegint-se una junta gestora que actuarà fins l'elecció de la primera junta directiva. Aquesta Federació facilitarà l'intercomunicació de

l'espèss teixit d'Ateneus existents a Catalunya, dels quals disposen d'una part molt majoritària de la infraestructura cultural del país, i que, segons dades que s'han començat a reunir, agrupen un milió de ciutadans, ja sigui directament o a través de quotes familiars. També pot ésser un interlocutor molt útil per coordinar la tasca dels ateneus i l'administració pública i per defensar els interessos d'aquestes institucions.

**BON
NADAL**

HUMOR

ESCOLTA PEP, QUE TROBES MÉS HUMA, LA BOMBA
NORMAL O LA BOMBA DE NEUTRONS ?

ESCOLTA NOI, PARLANT D'AIXO, QUINA
DIFERENCIA HI HA ENTRE ARMA OFENSIVA
I ARMA DEFENSIVA ?

TOT DEPEN DE QUI ES MÉS
RAPIT A PREMER EL BOTO

EL PASTOR

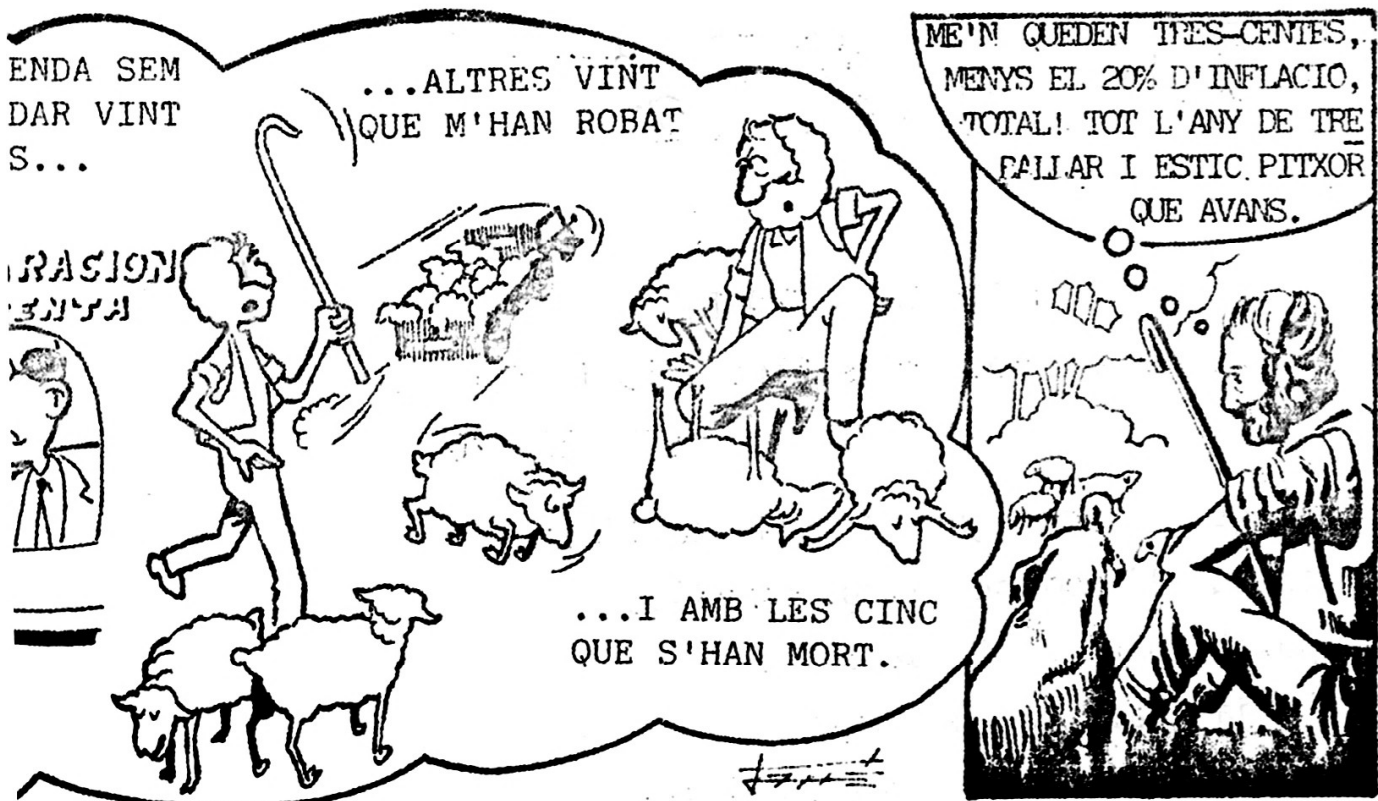
SOPA DE LLETRES

B	I	R	A	S	I	L	E	A	W	A	H
S	T	O	N	A	C	L	A	B	C	X	
E	R	I	A	U	G	L	A	E	U	P	
L	E	T	S	A	A	O	R	N	S	M	
L	V	R	E	L	R	R	A	A	V	A	
E	G	U	T	E	A	A	R	V	R	C	
C	I	Q	R	T	G	R	R	E	E	L	
A	U	U	A	M	A	N	A	N	L	A	
M	P	B	A	C	N	I	R	T	L	R	
L	L	A	L	M	E	N	A	R	O	I	
A	I	A	N	Y	A	T	R	O	M	M	

DINS D'AQUEST REQUADRE, CER-
CANT EN TOTES LES DIRECCIONS
HI PODEU TROBAR ELS NOMS D
DEU POBLES DE LA COMARCA DE
SEGRIA QUE VAN PARTICIPAR A
III CROSS ARTESENC DE LES CA-
TEGORIES ESCOLARS.

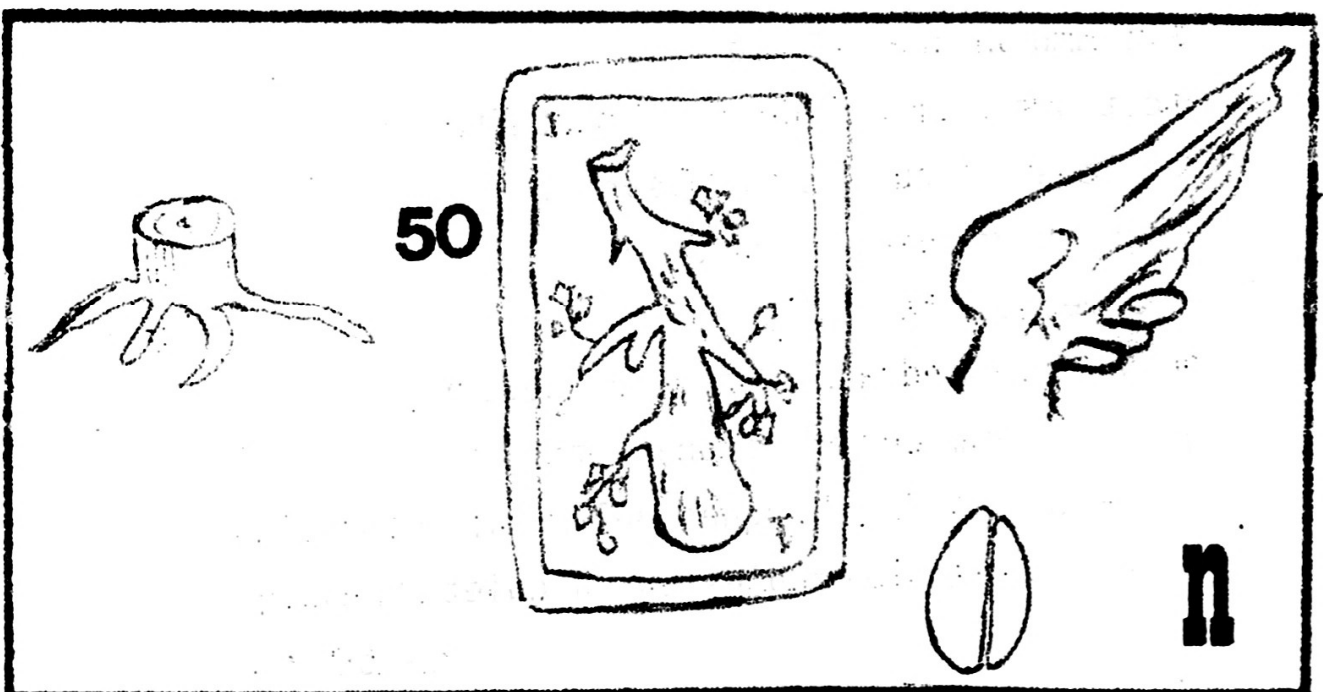
SOLUCIONS

A L'ULTIMA P

JEROGLÍFIC

ON ETS ?

POESIA

JESUS DE NATZARET

"Jo seré amb vosaltres fins a la fi del món"

(Mt. 28: 20)

Ningú no reconegué el "fill de l'home"

en aquell noi de llargs cabells,

posat humil i mirada dolça.

Fa ja quasi dos mil anys

que amb palmons i rams d'olivera

et reberen com un rei

poc temps abans

de què, crucifixat com malfactor,

abans d'expirar exclamassis:

"Pare perdona'ls..."

Esperaven un rei

que amb un braç de ferro

destruís l'Imperi de la Ciutat Eterna.

"A Cèsar el que és de Cèsar..."

Però tu nasqueres a Betlem

"la més petita..."

en un esbalandrat estable de pastors,

sota la llum errant d'una estrella.

Les espigues famalenques dels camps palestins

i les xarxes miserables en la quietud ressig-

da del mar

esperaven el fill de Davit

per deslliurar camps i mar, pans i peixos.
Peró tu, acompanyat per dotze somniatruïtes,
predicares entre pobres i pecadors,
entre prostitutes i publicans,
la proximitat d'una nova vida,
i amb tots comparties la taula.
T'havies de beure l'amargor del calze
per redemir la Terra del pecat,
i edificar el Temple de Déu, en el cor de
l'home.

Anys després,
immenses riqueses s'amassaren en el teu nom.
"Es més difícil que un ric..."
Amb el senyal de la teva creu,
s'aixecaren imperis,
es beneïren bombes i cadenes
que esclavitzaren per sempre els teus fills
"Hi haurà llops disfressats de corders..."
La història continua,
inútils morts, vides absurdes,
guerres fraticides que ho axafen tot,
fum, destrucció,
violència gratuïta, brutalitat.
L'explotació de l'home per l'home,
la fam, la misèria,
la injustícia, la infermetat,
la incomprensió...
el plor, l'angoixa,
els mateixos horrors,

les mateixes cadenes,
el moviment absurd d'un rellotge aturat.
I ja fa 1984 anys...
milions d'nys ja...
Però no voldria invocar vanament el teu nom
jo que ni crec en el teu paradís.
He collit per tu aquests versos,
avui set de desembre de 1983.

F.

T'ENYORO

T'enyoro
enyoro els teus ulls negres
i les teves paraules febles

T'enyoro
sento el teu alè en qualsevol mot,
sense tu el temps, passa tan poc a poc...

T'enyoro i aquest amor que marteritza
em fa sant i em tiranitza

T'enyoro
i enyoro les teves mans
i el contacte dels teus llavis
Amor i enyorança
dos mots separats,
però que a la vegada estan lligats
i que junts poden donar esparança.

C. C. R.

ESPIGANT

ESPERANÇA HUMANA i ...

La persona pensa en el futur, li té por, i quan es troba desesperat l'espera. El problema del futur es universal i abarca totes les dimensions de la vida; infantesa, joventut, solter, casat, fills...

L'Esperança presenta constants diferents; és espera, confiança, realització del que s'estima i el que un hom desitja.

L'Esperança no és desigs de coses, és més aviat desigs de comunió de les persones que s'estimen.

Per la persona no hi ha alternativa quant a l'esperança si perd l'esperança ja no pot viure com a tal, està acabada.

El que espera té confiança en triomfar sempre amb l'ajuda o amb la mirada a un "altre" esposa o marit, fills, amics ...

L'esperança està profundament vinculada, se sent resulta més segura quan més forta sia la fidelitat de "l'altre"; per això quan sorgeix una frustració d'infidelitat és terriblement dolorosa, perquè l'esperança és la trobada de dues llibertats que s'estimen, és el resultat de la mateixa amistat...

El compromís que l'esperança provoca no està orientat a fer coses o a produir béns, més bé al creixement i al desenvolupament total i solidari de la justícia i l'amistat entre les persones.

D'aquesta manera l'esperança esdevé força d'unitat ja que és confiança amb una amistat que mai no falla brinda un deïà sempre nou a la vida.

ESPERANÇA CRISTIANA

L'esperança es desenvolupa en la superació de la desesperació es també la superació d'aquell camí que hem caminat alimentats d'il·lusió de possible estada permanent, sense pensar que el futur és de Déu.

Esperar és estar segurs de la fidelitat de Déu que en Crist ens exigeix no viure per a nosaltres mateixos.

Convençuts que amb l'esperança serem salvats: L'esperança que es veu, ja no és esperança.

Viure amb esperança és estar radicats amb la fidelitat de Déu creure en les Benaurances i amb un esperit d'aguant perquè es compleixi el projecte de Déu.

L'esperança és espera certa de la perfecta restauració de la realitat humana. (L.G.48)

L'esperança cristiana espera fundamentalment que Déu sia tot en tots, tot és l'home si l'home és de Crist, com Crist és de Déu

Crist ressucitat és la nostra esperança. Amb Ell estem nosaltres encaminats també a la resurrecció.

"Hem de caminar segurs pel camí de la Fe viva, que engendra Esperança." (L.G.41)

Viure amb esperança és entrar en el temps el valor del ser decidir-te pel compromís de col·laborar amb Déu amb tots els qui són de Crist per preparar el regne de Déu.

La dinàmica de l'esperança es troba en la relació entre el que està fet i el que està per fer.

La vida de la persona s'esgota en el temps, però amb el temps es construeix; Trascendeix allò creat, però es realitza en allò creat està destinada a convertir-se passant per la mort, ventcent-la.

Si bé és cert que la humanitat arribarà a la salvació, cap persona no sap si ho aconseguirà. El cristià ha de viure dos mons: el temporal i l'etern; el corporal i l'espiritual.

La persona ha d'actuar per aconseguir la salvació personal, treballar per la salvació comunitària de totes les persones; ho aconseguirà si està immers en la família de Déu.

Ignorem el temps en què es realitzarà la consumició de la Terra i la humanitat, però Déu ens ensenya que ens prepara una nova estada i una nova terra. "Vindrà la mort i els fills de Déu ressucitaran..." Apoc. 21,4-9.

Amb plena seguretat sabem, que de res li serveix a la persona guanyar tot el món si es perd a ell mateix.

En definitiva estem sempre atents a la fidelitat que és sempre una crida de la gran Esperança amb plenitud d'acció.

job.

~~~~~

coneguem la nostra fauna

LA GUINEU

Fitxa tècnica (Canis Vulpes) família dels cànids, mamífer de l'ordre dels carnívors.

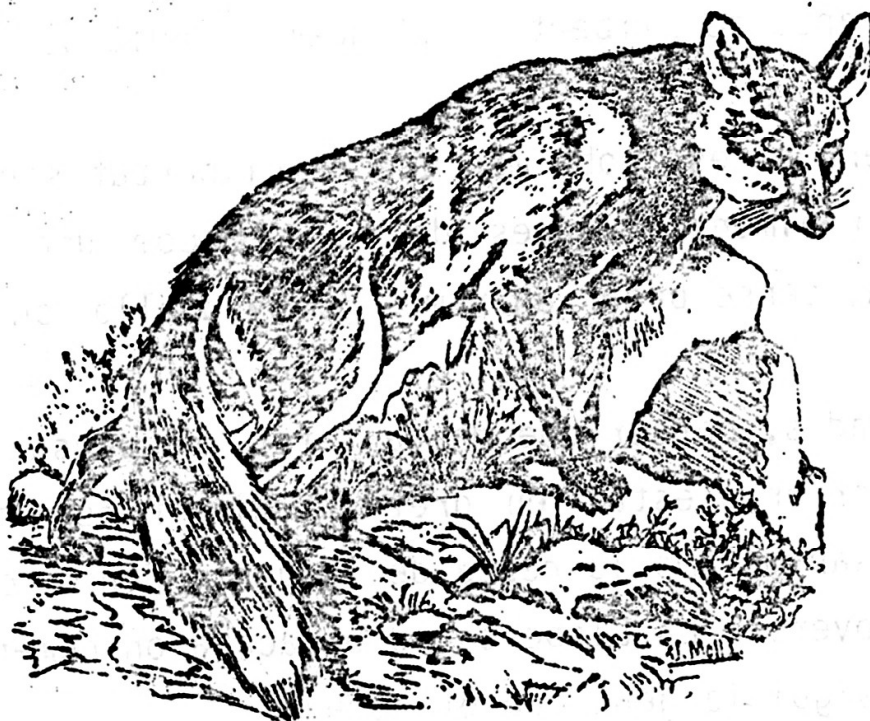
DISCRIPCIO: Té les orelles dretes i punxegudes, de forma triangular, el cap, mirat de front, també és triangular. Té el cos esvelt i allargat i el pelatge suau, té la cua llarga i ampla de pel abundant. Es nodreix d'ocells i mamífers petits (conills, rates...) se'n coneix un gran nombre d'espècies esteses per Europa, Asia, Africa i Amèrica del Nord. Són apreciades i perseguides per la importància econòmica de la seva pell.

La guineu comuna (V.Vulpes) és la que viu al nostre terme té el pelatge rogenc i pot arribar a mesurar 1'20 metres comptant la cua i tot. Excava galeries profundes i és allí on cria i s'amaga. La guineu que viu a la part regada aprofita sovint les tuberies de rec per a fer el seu cau, això provoca alguna vegada embossos per la quantitat de brossa que hi entrudueix.

La guineu, és de tots els animals que viuen a les nostres comarques, el que protagonitza més històries, contes, llegendes, faules i fins i tot dites populars. De sempre se l'ha conegut com un dels animals més intel·ligents, astut com cap altre, per això, pòtser, és el que té més noms. Ací a Artesa l'anomenem guineu, rabosa i també sorra, a altres comarques l'anomenen guilla, a Artesa el nom de guilla s'ha perdut del vocabulari popular, però, es conserva en un topònim; "Roca de la guilla", aquesta roca està situada vora del terme de Puigverd prop del Tossalet de l'Embrosi lloc que

sovint hi crien les guine s.

La guineu ja estat molt perseguida pels caçadors perquè es menja les perdius i altres caps de caça. No fa gaires anys que als vedats que envolten el terme (Matxerri, l'Astó, Grealó i Vinatesa) es llançava la bola (carn enverinada amb estrignina) prop dels seus caus (aquesta pràctica ara està prohibida). També fa pocs anys que l'Ajuntament d'Artesa pagava 100 Ptes. a tothom que portés una cua de guineu.

GUINEU

DITES POPULARS

La guineu quan no les pot haver (o haure) diu que són verdes.

Qui guineu vol enganyar molt matí s'ha de llevar.

Guineu que dorm no menja gallina.

Guineu que dorm no menja gallina.

ARNA

SENSE TITOL

Per tot el que en aquests món vol dir i representa quelcom important en la vida de cadascú, voldria llançar un crit al cel ple de Llibertat i de ganes de viure. Nosaltres que estem en contra de l'opressió i la dictadura, de tot el que significa manca de Llibertat, llancem un crit de protesta.

Quan la persona es troba mancada de Llibertat sense poder fer el que realment té ganes de fer és com una bèstia dintre la gàbia, sense poder anar més lluny d'allà on estan els barrots.

Moltes vegades, potser que massa i tot, he pensat en la Llibertat, en tornar a estar en dret de dir i fer el que vulgui sense posar-me amb la resta de la gent, doncs com ja diu un antic proverbi "La Llibertat d'un acaba on comença la d'un altre", o sigui la gent que et rodeja.

Sense cap lloc a dubte, trobar-se en ple estat de Llibertat d'acció, de paraula, de moviment, és la cosa més maca que pot haver-hi en aquest món contaminat d'egoisme, enveja, odi i tot el dolent que un es pugui imaginar.

Trobar-se agust, sense cap mal de cap, amb l'ànima tranquil·la d'haver obrat amb bona fe, de la millor manera possible, és una altra sensació indescriptible que t'omple el cos d'esperança per afrontar amb seguretat i amb ganes de lliutar el futur.

Encara que bastant utòpic, potser que tots junts algun dia aconseguirem un món millor, al menys, crec que val la pena d'intentar-ho. Ningú no negala res, per això hem de lliutar per aconseguir quelcom de positiu en aquesta vida que ens ha tocat viure.

Dimarts 31, Maig del 83.

R. R.

#####

NADALA

ENS BOTA EL COR PER LA IMPACIÈNCIA
DE VEURE EIXIR, BEN RADICAL,
UN FORT DESIG DE CONVIVÈNCIA
PER A APROPAR-NOS JUNTS CAP AL NADAL.

SONRIEM CONTENTS AMB PLACIDESA
I OBRIM ELS BRAÇOS SOTA EL CEL BLAU
PER A DESITJAR-VOS DES D'AQUI A ARTESA
UN NADAL CURULL D'AMOR, DE JOIA I PAU.

ARTESA DE LLEIDA, NADAL DEL 1983

L'EX-ALCALDE CONTESTA

RESPOSTA A JAUME DE SANT RAMON

=====

Penso que en anar adreçada, la teva Carta Oberta, al Director de LA FEMOSA, jo personalment, no hi tindria cap feina, però com sigui que m'hi sento implicat per algunes incinacions i sobretot per allò de: "Es molt demanar a l'ex-alcalde que expliqui d'una vegada el que ha passat i per què es va plegar de mans sense demanar responsabilitats ?", que he cregut convenient d'agafar la ploma i escriure uns mots com a resposta:

Sóc una persona que no ha pogut ni ha volgut presumir mai d'ésser "ben parit", ara que, si d'alguna cosa hagués de presumir fóra de demòcrata i de no tenir por, ens qüestions d'opinar o de donar explicacions, ni sentit de redícul en un temps de democràcia. Quan hom no té res a amagar i pot parlar clar i català i amb el cap alt no té cap sentit tenir por i menys encara quan aquesta persona no té cap entusiasme ni interès a ser "ben parit".

M'agrada i m'agrada molt poder opinar i expressar la meva opinió ja sigui de viva veu ja sigui per escrit i m'agrada aquest marc legal de la democràcia on això es pot fer lliurement. Com a demòcrata trobo en la crítica un instrument vàlid per a estimular la recerca de la veritat que, evidentment no sempre és allí on voldríem que fos, vull dir-te amb això que, accepto de grat el risc i el dret d'equivocar-

me.

Sóc el primer a lamentar que a les planes de LA FEMOSA no hagi sortit comentaris o crítiques sobre el dipòsit o sobre qualsevol altra cosa relacionada amb els afers de l'Ajuntament, almenys durant aquests anys que jo he set alcalde, perquè les opinions i crítiques lluny d'enutjar-me o fer nosa sempre m'han ajudat a intentar de fer les coses més bé (una altra qüestió si això ho he pogut aconseguir).

Un punt que m'agradaria ben clar és que com ex-alcalde, no he de donar cap explicació sobre la qüestió del dipòsit o de qualsevol altra cosa. No és aquest el moment ni el lloc. I no entenguis que aquesta negativa és conseqüència de cap por, sinó perquè això ja es va fer al seu moment, i ara t'ho aclareixo:

Abans de plegar de l'Alcaldia, els meus companys de consistori i jo, ens vam presentar en una Assembla de Poble (el diumenge, dia 15 de maig) per a donar comptes públicament de la nostra labor durant els quatre anys que havíem estat a l'Ajuntament d'Artesa. Vam donar tota la informació que estava al nostre abast i vam respondre a totes les preguntes que ens van adreçar i això en uns moments que si bé legalment érem encara l'Ajuntament, moralment ja no teníem cap autoritat perquè ja hi havia hagut eleccions i només faltava nou dies per al relleu. Et recalco això perquè t'adonis que sense que ningú ens demanés explicacions i sense que ens ho calgués fer, vam donar la cara públicament. Ara, donar explicacions des d'aquestes pàgines, com t'he dit, em sembla innecessari.

Atentament

UNA VISITA AL MUSEU

REDACCIÓ

El dia 14 de novembre els nens de 7º Curs vam anar a veure el Museu i ens van explicar d'on havien sortit les pedres i altres utensilis, i la gent com era i com vivia en aquell temps.

"Paleolític" està constituït per tre etapes: inferior, mitjà i superior.

L'Inferior, anomenat també "Cultura dels Palets tallats" dura aproximadament des d'uns 4.000.000 d'anys fins al 500.000. Els homes en aquell temps eren molt estranys, eren geperuts, el cervell el tenien molt poc desenvolupat, eren molt peluts i semblaven simis. Eren el homes australopitecus, vivien allí on podien, en coves i on trobaven un sostre. Al museu vam veure el que feien servir aquests homes per matar els animals (els animals en aquella època, eren molt grossos eren el mamuts, ossos etc. els cavalls que més tard van desaparèixer), que eren unes pedres que tenien un cop i ademés de matar animals ho feien servir de raspador per rascar la pell i treure el greix que quedava (per què si no feia pudor).

Mitjà, és una època en la que els homes han canviat molt, comencen, a tindre algunes coses més semblants a les nostres, no caminen tan escarraixats, tenen la boca més normal, el seu cervell està més desenvolupat, amb aquest homes se'ls anomena Neandertals. Els seus utensilis són més avançats, les pedres comencen a tenir una forma de punxó. Per caçar fan servir les puntes de pedra lligades amb un bastó.

Comencen a fer-se cabanyes, descobreixen el foc.

Superior, també l'home ha canviat és nomenat de Cromanyon, està més avançat, ja quasi bé sembla un home actual. Comença a fer pintures rupestres a les coves, també s'ha trobat ceràmica d'aquest temps. Te molts utensilis, comencen a agrupar-se en famílies vivien en el mateix lloc.

Neolític, l'home comença a domesticar els animals, també es coneix la agricultura, sembren camps amb uns utensilis molt rudimentaris. Dels vegetals es feien fibres per vestir etc. llavors també va haver en aquest temps uns molins que s'anomenaven neolítics que eren dos pedres grosses que les esfregaven fins que sortia tot el que havia triturat.

L'era del metall s'ha trobat metalls d'aquest temps que és el coure, el bronze i el ferro. Fet d'aquells metalls s'ha trobat unes grans vasselles fetes amb dibuixos o cordons era popular. Al morts els cremaven i la cendra la posaven en unes urnes i les enterraven sota terra.

Dels ibers s'ha trobat ceràmica molt bonica i que ja estava pintada.

Dels romans també s'ha trobat molta ceràmica i eines molt més avançades, anfores...

Dels àrabs vam veure mosaics de colors.

Tot això s'ha trobat als Termes d'Artesa, Juneda, Torregrossa i Castellsans etc.

El museu em va sorprendre perquè em pensava que no hi havia tanta varietat de coses i tan boniques.

"N'hi podem estar ben orgullosos tots plegats".

III^{ER} CROSS

COMARCAL

El passat diumenge, onze de Desembre, va tenir lloc al nostre poble l, el Cross Comarcal (el tercer que se celebra a Artesa) organitzat per l'Ajuntament i l'Associació de Pares d'Alumnes, amb el suport del Consell Comarcal i que era puntiabla pels camionats de Catalunya de les respectives categories escolars.

Van paricipar-hi 40 Centres escolars de Lleida, Almace- lles, Alpícat, Golmés, Sucs, Puigverd entre... Tots de la comarca del Segrià. Els inscrits eren 1.500 repartits en 8 categories: Benjamins, Alevins, infantils i cadets, tant masculins com femenins, i dels quals només 925 van acabar la cursa.

de tots els participants artesencs la millor classoifi- cació la va assolir na Mª Teresa Oró i Montserrat que acon- seguí el primer lloc en la categoria Aleví, els altres mi- llors classificats foren:

Josep M ^a Oró i Betriu	(categoria Benjamí)	Nº 13
Eva Ribera	(" ")	Nº 24
Josep Ramon Escuer	(categoria Aleví)	Nº 50
Estanis Drudis	(categoria Infantil)	Nº 43
Imma Vilalta	(" ")	Nº 50

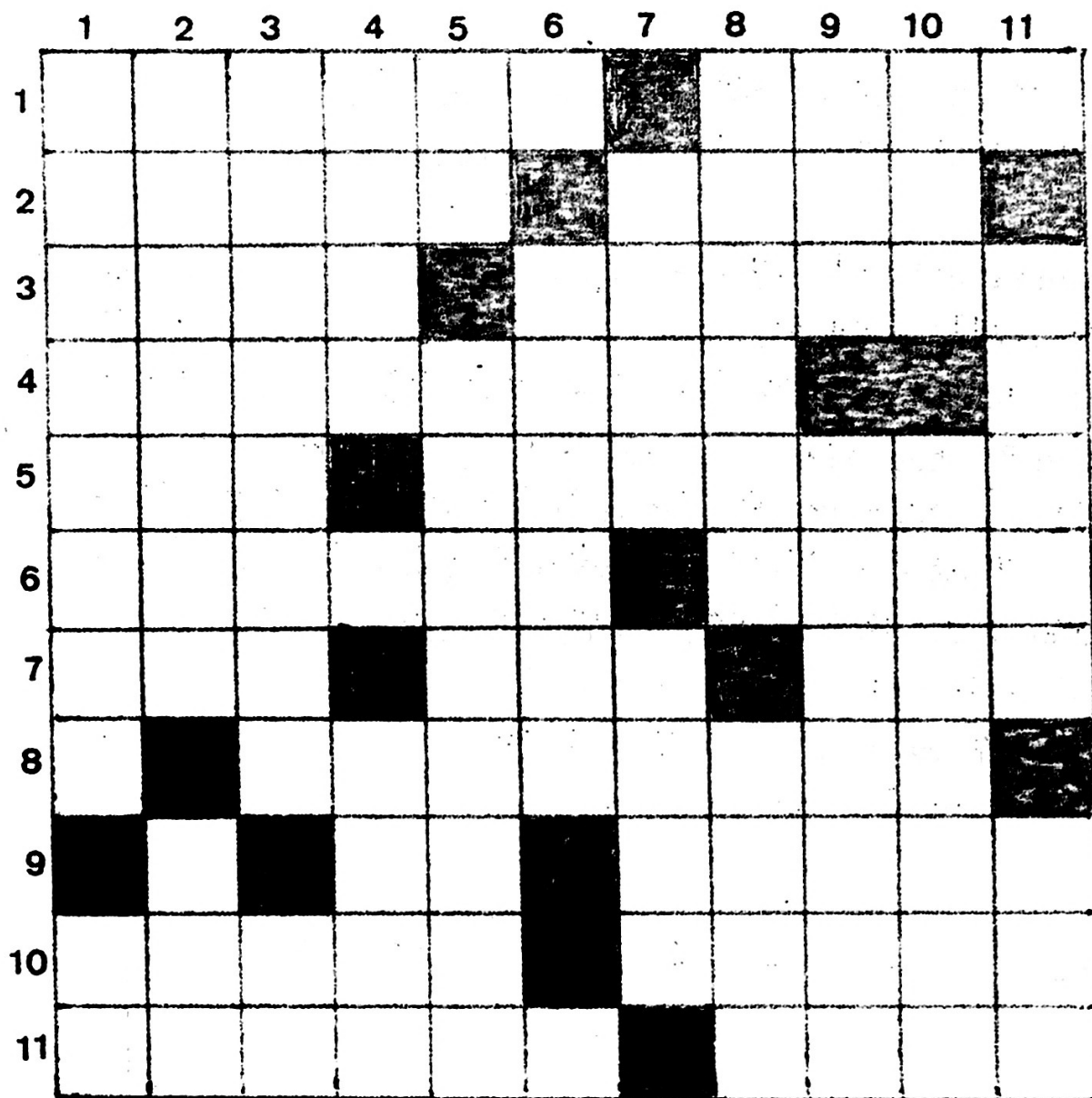
es van reparetir nombrosos trofeus; medalles d'or, d'ar- gent i bronze als tres primers classificats de cada catego- ria, i medalles a tots els participants del primer cicle de

1997

10

10

MOTS

ENCREUATS

HOTITZONTALS:

1- Comtat que l'any 1111 s'uní al de Barcelona. Petita porció d'una cosa. 2- Fig. home inculte, ferest. Al revés, avia 3- Moderadamnet calent, troba bé una cosa o fet. 4- Que s'estima excessivament a si mateix. Cent. 5- Abreviat, ginebra. Acció de remoure o bé de -barrejar. 6- Al revés, solc que deixa a terra el pas d'una roda. Al revés, lletra graga. 7- Al revés, arran. Que posseix grans bens. Nom de consonants. 8- Consonat. Al revés, que ocupa en la terra un punt diametralment oposat respecte a un altre. 9- Vocal. Al revés, afirmació. Dret, no corbat. 10- Al revés encesa d'ira. Fer

cria. 11- Irritació violenta contra algú. Punt cardinal.

VERTICALS

1- Que batega. Al revés, gos. 2- Triarà, optarà. Al revés, peça lírica. 3- Escuma o bromera. Article contracte. 4- Coberta exterior de certes llavors. Cinc centes. Forma del verb dir. 5- Consonants. fer tornar amoros una cosa. 6- Vocal. Al revés, lladre de mar. Vocal. 7- Al revés, ungla aguda i corbada. Local amb grades circulars on s'executen exercicis acrobàtics. 8- Fixarà la vista. Sort de tres números en el joc de la loteria antiga. 9- Vocals. Posar en una cosa tot l'enteniment. 10- Noranta quatre. Descobrir un crim o delicte a la justícia. 11- Vocal. Finalitza. Habilitat o destresa en fer certes coses.

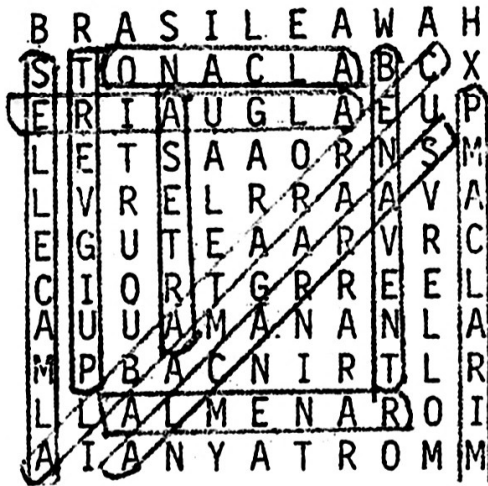
SOLUCIO

HORIZONTALS. 1- BESALU. MICA. 2- ALARD. AIAI. 3- TEBI. APROVA. 4- EGOLATRA. C. 5- GIN. MAURADA. 6- ARETOR. ATEB. 7- NARRIC. ELA. 8- T. ADOMPINA. 9- A. IS. RECTA. 10- ADARI. CRIAR. 11- COLERA. NORT.

VERTICALS. 1- BATEGANT. AC. 2- ELEGIRA. ODA. 3- SABONERA. AL. 4- ARI. D. DIRE. 5- LB. AMOROSIR. 6- U. ATARIP. A. 7- MIRACIRC. 8- MIRADA. TERN. 9- IAO. ATENCIO. 10- CIV. DELANTAR. 11- A. ACABA. ART.

SOLUCIONS

SOPA DE LLETRES

JEROGLÍFIC

SOC A LA SALA GRAN
soc-a L a-s ala gra N

